

TURYSTYKA

– podstawowe aspekty zawarte w:

*Raporcie diagnostycznym na temat współpracy transgranicznej
Województwa Śląskiego i Samorządowego Kraju Żylińskiego
(listopad 2011)*

1. Atrakcje i produkty turystyczne

Przyciągnięcie turystów i osób odwiedzających **Kraj Żyliński** w dużym stopniu determinowane jest jego atrakcyjnością przyrodniczo-kulturową z dobrze przygotowanymi produktami turystycznymi. Jedną z cech wyróżniających region są 24 centra narciarskie z wyciągami umożliwiającymi obsługę 2000 narciarzy na godzinę¹. W sumie w Kraju Żylińskim istnieje 170 tras zjazdowych (o długości od 1000 do 1500 metrów z przewyższeniem ponad 600 metrów). Całkowita długość tras narciarskich to ok. 180 km.

Podstawowe grupy produktów turystycznych Regionu Żylińskiego obejmują²:

- kurorty górsko-narciarskie,
- zbiorniki wodne, baseny termalne i aquaparki,
- uzdrowiska, centra SPA (tzw. kúpele),
- atrakcje przyrodnicze,
- ofertę historyczno-kulturalną,
- ofertę turystyki handlowej związaną z większymi miastami regionu.

Subregion Liptow

Posiada najbardziej kompleksową ofertę produktów turystycznych, na którą składają się między innymi:

- kurorty narciarskie, w tym: ***** Skipark Ružomberok, Jasná – Nízke Tatry sever, *** Čertovica STIV, Žiarce – Pavčina Lehota, Opalisko – Závažná Poruba, Vyšná Boca – Bačova Roveň, a także trasy narciarskie: w Liptovskich Revúcach, na Magurkę, w Liptovskim Jáne, w Liptovskej Porúbkie, w Nižnej Boci, w Važci, w Račkovej, w dolinie Žiarskiej oraz Jalovskej,
- zbiorniki wodne, baseny termalne, aquaparki, w tym: w Bešeňovej, Tatralandii, w Liptovskim Jáne, w Liptovskej Mary'ie,
- uzdrowiska: w Lúčkach,
- oferta historyczno-kulturalna: „żywy skansen“ w Vlkolínci (wpisany do rejestru dziedzictwa kulturalnego UNSECO), Muzeum Wsi Liptovskej w Pribylinie, Muzeum Liptovskie w Ružomberku, Festiwal Folklorystyczny w Východnej, Zamek Likava, Słowackie Muzeum Ochorny Środowiska i Jaskiń,

¹ Biorąc pod uwagę wszystkie centra narciarskie szacunkowa, całkowita zdolność obsługi narciarzy na godzinę wynosi 115 tys. osób.

² Územný generel cestovného ruchu Žilinského kraja. ŽILINSKÝ SAMOSPRAVNÝ KRAJ, 2008.

- atrakcje przyrodnicze, rzykładowo: Demänovská Jaskinia Lodowa, Demänovská Jaskinia Wolności, Jaskinia Važecká, Pogórze Tartr Zachodnich.

Subregion Orava

- kurorty narciarskie, w tym: **** Kubínska hoľa, Roháče – Spálená, *** Zuberec – Janovky, Zuberec – Milotín, Ski Centrum Malá Lučivná, a także inne trasy narciarskie: w pobliżu Tvrdošíne, Nižnej nad Oravou oraz w Oravskej Lesnej,
- oferta historyczno-kulturalna obejmująca między innymi: Zamek Oravski, a także Muzeum Wsi Orawskiej w Zuberci, Oravską Galerię v Dolnym Kubínie, Galerię M. Medveckiej w Tvrdošíne, Slanicką Wyspa Sztuki w Námestove,
- atrakcje przyrodnicze - zbiornik wodny „Oravska priehrada“, Babia Góra.

Subregion Turiec

- kurorty narciarskie, przykładowo: **** Jasenská dolina, Snowland Valčianska dolina, *** Martinské hole, a także stoki w Turčianskych Kľačanoch, we Vrútkach, w Sklabini, w Kláštorze pod Znievom, w Turčeku, w Čremošnom i Hornej Štubni,
- uzdrowiska i centra SPA w Turčianskych Tepliciach, basen termalny Drienok w Mošovciach,
- oferta historyczno-kulturalna - obejmuje: Muzeum Wsi Słowackiej w Martine-Jahodník‘u, Muzeum Martina Benku, Muzeum Kultury Čechov, Muzeum Kultury Romów na Słowacji, Słowackie Narodowe Muzeum Literatury w Martine, Galeria Turčianska w Martine, Muzeum Karola Plicku w Blatnici, zamek Sklabina, Muzeum Jána Kollára w Mošovciach.

Subregion Kysuce (część regionu: Severné Považie)

- kurorty narciarskie obejmujące: ***** Snowparadise Veľká Rača, *** Makov, a także mniejsze ośrodki narciarstwa w Skalitým - Serafinove, w Čadcy - Husáriku, w Krásne nad Kysucou - Zákysučí, w Rudine - Rudinskej, w pobliżu Dolnego Vadičove, w pobliżu Starej Bystricy, w Vychylovke,
- oferta historyczno-kulturalna obejmuje: Muzeum Wsi Kysuckej w Vychylovke wraz z wąskotorową kolejką leśną, Galerię w Čadcy, Zamek (kasztel) w Oščadnici oraz w Radole.

Subregion Horné Považie (część regionu: Severné Považie)

- kurorty narciarskie np.: *** Fačkovské sedlo – Kľak, ***** Vrátna – Free Time Zone,
- uzdrowisko i centrum SPA w Rajeckich Teplicach wraz z basenami termalnymi Rajci,
- atrakcje przyrodnicze - dwie doliny tj. Rajecká oraz Vrátna,
- oferta historyczno-kulturalna obejmuje: architekturę w ramach Muzeum Považského w Čičmanoch, szopkę betlejemską w Rajeckej Lesnej, Miejskie Muzeum w Rajcu, historyczno-kulturalne wartości związane z legendą o Janosiku (w dolinie Vrátna), historyczne centrum Žyliny.

Kraj Žyliński oferuje także dobre warunki związane z uprawianiem:

- **turystyki pieszej** głównie ramach pasm górskich: Beskidów, Małej Fatry, Tatr Zachodnich. Całkowita długość szlaków górskich to ok. 3000 km, z których część prowadzona jest na wysokości co najmniej 1 500 m n.p.m.,
- **rowerowej** - w regionie rozwinięta jest także sieć tras rowerowych, w tym górskich (ok. 20 tras rowerowych) - gęstość ścieżek rowerowych sięga od 10 do 30 km na 1 km²,

- **wspinaczki górskiej/skałkowej i paralotniarstwa.** Wspinaczka skałkowa dotyczy głównie masywów Małej i Wielkiej Fatry, Chołskich Wierchów oraz Tatr Zachodnich. Paralotniarstwo jest uprawiane między innymi w: Dolinie Vrátnéj (Veľký Kriváň, Stoh), we Vrátky'ach (Martinské hole – Veľká Lúka), w Dolinie Demänovská'iej (Jasná – Srdiečko, Chopok, Bôr).

Oferta i atrakcje turystyczne dostępna w ramach **województwa śląskiego** są w dużym stopniu warunkowane jego zróżnicowaniem przestrzennym w zakresie warunków fizyczno-geograficznych, a także antropogenicznych, w tym związanym z przemysłowym dziedzictwem regionu. Podstawowe grupy produktów turystycznych województwa śląskiego obejmują:

- ofertę turystyki biznesowej,
- oferta turystyki postindustrialnej,
- ośrodki górskie i narciarskie,
- wartości historyczno-kulturowe związane z turystyką pielgrzymkową,
- zbiorniki wodne,
- atrakcje przyrodnicze,
- uzdrowiska,
- ofertę turystyki handlowej,
- ofertę rekreacyjno-rozrywkową.

Subregion Centralny

Subregion ten stanowi najbardziej zurbanizowany obszar w Polsce i Europie Środkowej. Na jego centralną część składa się 14 miast tworzących Aglomerację Górnośląską tzw. Metropolię SILESIA liczącą ok 2 mln mieszkańców. Aglomeracja jest centrum biznesowym regionu, a także Południa Polski. Jej produkty turystyczne obejmują przede wszystkim:

- ofertę turystyki biznesowej - wysoka koncentracja instytucji i przedsiębiorstw, w tym zagranicznych w poszczególnych miastach aglomeracji determinuje popyt związany z usługami hotelowymi, konferencyjnymi, targami itp. Popyt tego rodzaju wiąże się z budwą hoteli ***, **** i ***** gwiazdkowych skierowaną do klientów biznesowych. Analiza danych statystycznych dotyczących noclegów udzielonych w hotelach i innych obiektach noclegowych w Aglomeracji Górnośląskiej wykazuje, iż ten typ turystyki rozwija się bardzo dynamicznie. W okresie od 1995 do 2008 roku liczba udzielonych noclegów w miastach Aglomeracji wzrosła aż o niemal 780%.
- ofertę turystyki postindustrialnej - rozwój tej branży turystycznej wiąże się w zasadzie z drugą połową lat 2000-tych. W tym okresie kilka miast Aglomeracji Górnośląskiej (między innymi Tychy i Zabrze) udostępniło obiekty kultury poprzemysłowej (tj. browary oraz kopalnie) zorganizowane na zasadach muzeów. Istotnym impulsem popularyzującym zabytki techniki w skali ponadregionalnej okazał się projekt utworzenia *Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego*. Szlak ten tworzy ponad trzydzieści wybranych obiektów, które w minionych wiekach były świadkami rewolucji przemysłowej. Niemal połowa obiektów objętych Szlakiem zlokalizowana jest w Aglomeracji Górnośląskiej. Są to obiekty takie jak: Galeria Szyb Wilson w Katowicach, Osiedle Nikiszowiec w Katowicach, Osiedle Giszowiec w Katowicach, Dworzec Kolejowy w Sosnowcu, Centralne Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach, Elektrociepłownia Szombierki w Bytomiu, Górnicza Kolonia Robotnicza Ficus w Rudzie Śląskiej, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu, Skansen Górniczy Królowa Luiza w Zabrzu, Szyb Maciej w Zabrzu, Radiostacja Gliwice, Muzeum Techniki Sanitarnej w Gliwicach, Oddział Odlewnictwa Artystycznego - Muzeum w Gliwicach, Tyskie Browarium, Wieża

Wyciągowa Szybu 'Prezydent' w Chorzowie, Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego Guido w Zabrze, Kopalnia Ćwiczebna Muzeum Miejskiego Sztygarka w Dąbrowie Górniczej. Szlak uzyskał oficjalny certyfikat European Route of Industrial Heritage (ERIH). ERIH to sieć łącząca ponad 800 europejskich obiektów dziedzictwa przemysłowego. Uzupełnienie w tym zakresie mogą stanowić obiekty Kopalni Zabytkowej Rud Srebrnośnych oraz Sztolnia Czarnego Pstrąga w Tarnowskich Górach;

- ofertę turystyki handlowej - Aglomeracja Górnośląska jako największe skupisko ludności w Polsce, o największej gęstości zaludnienia stanowi atrakcyjny rynek zbytu dla zagranicznych i krajowych sieci handlowych. Najlepszym dowodem jest wysoka liczba hipermarketów, tj. sklepów o powierzchni powyżej 2,5 tys. m², których w Aglomeracji w 2008 roku było 44. Do największych w Aglomeracji centrów handlowych należą: Silesia City Center w Katowicach, Centrum Handlowe 3 Stawy w Katowicach, IKEA w Katowicach, Agora w Bytomiu, Plaza w Rudzie Śląskiej, Plejada w Bytomiu i Sosnowcu, City Point w Tychach, Platan w Zabrze. Listę tę uzupełniają hipermarkety sieci takich jak: Auchan, Real, Tesco, Carrefour;
- zbiorniki wodne i atrakcje przyrodnicze - przykładem tego rodzaju oferty turystycznej w Aglomeracji Górnośląskiej mogą być zbiorniki wodne powstałe sztucznie na terenach po kopalni piasku w Dąbrowie Górniczej (np. Pogoria IV), a także Pustynia Błędowska której fragment znajduje się również na terenie tego miasta;
- oferta rekreacyjno-rozrywkowa realizowana między innymi przez Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku w Chorzowie (w jego skład wchodzi między innymi: Śląski Ogród Zoologiczny, Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne, Wesołe Miasteczko, Stadion Śląski, Skansen).

Subregion Południowy

- ośrodki górskie i narciarskie - zlokalizowane w pasmach górskich Beskidu Śląskiego oraz Beskidu Żywieckiego, głównie w gminach: Ustroń, Wisła, Szczyrk, Koniaków, Korbelów. Łączna długość tras narciarskich to ok. 200 km. Poza bazą hotelowo-gastronomiczną w ramach Beskidów dostępne są kolejki linowe i wyciągi krzesełkowe na szczyty górskie: Czantorię, Skrzyczne, Szyndzielnię, a także Kolej Linowo-Terenowa na Górę Żar,
- zbiorniki wodne w tym: Jezioro Żywieckie,
- uzdrowiska: Ustroń oraz Goczałkowice Zdrój,
- oferta turystyki postindustrialnej: Muzeum Techniki i Włókiennictwa w Bielsku - Białej, Browar Żywiec i Muzeum Browaru,
- oferta turystyki handlowej: Galeria Strefa, Centrum Handlowe Sarni Stok
- oferta rekreacyjno-rozrywkowa: Leśny Park Niespodzianek w Ustroniu, Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Istebnej.

Subregion Północny

- wartości historyczno-kulturowe związane z turystyką pielgrzymkową - Klasztor o.o. Paulinów Jasna Góra,
- atrakcje przyrodnicze związane przede wszystkim z ukształtowaniem terenu i formami skalnymi w ramach Jury Krakowski-Częstochowskiej. Na terenie Jury istnieją warunki umożliwiające uprawianie wędrowni pieszej (Szlak Orlich Gniazd), jazdę rowerową, wspinaczkę skałkową. Ta ostatnia z aktywności turystycznych realizowana jest w ramach Skalek Kroczyckich, Podlesickie, Rzędowickich, Włodowickich, a także w rejonie Podlesic, Okiennika, Olsztyna, Podzamcza i Ryczowa,

- oferta historyczno-kulturalna związana z Zamkami w Ogródzieńcu, Mirowie, Bobolicach, Olsztynie pod Częstochową,
- ofertę turystyki postindustrialnej: Muzeum Zapalek w Częstochowie, Muzeum Kolei w Częstochowie,
- oferta rekreacyjno-rozrywkowa: Zaczerowany Las w Piasku,
- oferta turystyki handlowej - Galeria Jurajska w Częstochowie.

Subregion Zachodni

- atrakcje przyrodnicze oraz oferta historyczno-kulturalna wiążą się między innymi z kompleksami leśnymi związanymi z Parkiem Krajobrazowym „Cysterskich Kompozycji Rud Wielkich”, Arboretum Bramy Morawskiej,
- oferta turystyki postindustrialnej: Kopalnia Zabytkowa Ignacy w Rybniku, Zabytkowa stacja i kolejka wąskotorowa w Rudach,
- oferta rekreacyjno-rozrywkowa: Dino Park w Rybniku, Wioska Indiańska w Stanicy,
- oferta turystyki handlowej: Galeria Handlowa Fokus Park Rybnik, Centrum Handlowe Paza w Rybniku.

Ponadto, na obszarze województwa śląskiego wyznaczono ok. 4670 pieszych szlaków turystycznych, których sieć najbardziej rozwinięta jest w Beskidzie Śląskim i Żywieckim.

2. Wielkość ruchu turystycznego

Pod względem wielkości ruchu turystycznego mierzonego bezwzględną liczbą osób korzystających z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hotelach, motelach, pensjonatach, domach wycieczkowych, schroniskach, ośrodkach wczasowych) pozycja Kraju Żylińskiego jest zdecydowanie silniejsza w relacji do województwa śląskiego. Liczba udzielonych noclegów w Kraju Żylińskim w 2010 roku wyniosła ponad 2,1 mln, podczas gdy w tym samym roku w województwie śląskim liczba udzielonych noclegów kształtowała się na poziomie 1,8 mln (por. tabela 22).

W odróżnieniu natomiast od Kraju Żylińskiego, liczba noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania rośnie w województwie śląskim szybciej tj. w latach 2001-2010 powiększyła się o niemal 50% (także szybciej niż w Polsce - wzrost na poziomie 43%). W tym samym czasie w Kraju Żylińskim zanotowano wzrost liczby udzielonych noclegów zaledwie o 2% (w całej Słowacji nastąpił spadek tego wskaźnika o: 8%).

Tabela 1. Korzystający z noclegów w obiektach zakwaterowania

Kategoria	2001	2005	2010	Wzrost
Liczba osób korzystająca z noclegów w obiektach turystycznych w WSL	1 185 812	1 530 951	1 769 019	149%
Liczba osób korzystająca z noclegów w obiektach turystycznych w PL	14 304 901	16 597 202	20 461 496	143%
Udział WSL / PL	8,3%	9,2%	8,6%	-
Wskaźnik koncentracji noclegów w WSL	0,67	0,75	0,71	-
Liczba osób korzystająca z noclegów w obiektach turystycznych w KZ	2 096 427	2 095 016	2 135 892	102%
Liczba osób korzystająca z noclegów w obiektach turystycznych w SK	11 319 092	10 732 754	10 367 330	92%
Udział ZK / SK	18,5%	19,5%	20,6%	-
Wskaźnik koncentracji noclegów w KZ	1,44	1,51	1,60	-
Wskaźnik koncentracji noclegów WSL / ZK	0,41	0,48	0,52	-
Wskaźnik koncentracji noclegów ZK/WSL	5,02	4,48	4,18	-

Źródło: obliczenia na podstawie: Banku Danych Lokalnych GUS, NBP, Databaza regionalnej statystyki. Štatistický úrad Slovenskej republiky

Województwo śląskie w skali Polski nie posiada pod względem udzielonych noclegów specjalizacji turystycznej. Liczba udzielonych noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania stanowi zaledwie 8,6% całkowitej liczby noclegów udzielonych w Polsce. Brak specjalizacji w tej dziedzinie województwa śląskiego potwierdza również wskaźnik koncentracji udzielonych w nim noclegów w relacji do noclegów udzielonych w Polsce³, który w 2010 roku kształtował się na poziomie 0,71.

Zdecydowanie lepsza pod tym względem jest sytuacja Kraju Żylińskiego. Specjalizacja turystyczna tego regionu - mierzona liczbą udzielonych noclegów - jest widoczna zarówno w udziale udzielonych noclegów w Kraju Żylińskim w relacji do Słowacji jak i w ramach wskaźnika koncentracji noclegów. W 2010 roku wśród całkowitej liczby noclegów udzielonych na Słowacji co piąty z nich przypadał na Kraj Żyliński. Wartość wskaźnika koncentracji noclegów w Kraju Żylińskim wyniosła 1,60⁴. Jeszcze większa dysproporcja w specjalizacji turystycznej występuje w przypadku bezpośredniego porównania liczby udzielonych noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania w województwie śląskim i Kraju Żylińskim. Wskaźnik koncentracji udzielonych noclegów w województwie śląskim w relacji do Kraju Żylińskiego w 2010 roku kształtował się na poziomie 0,52. Oznacza to, iż w przeliczeniu na potencjał ludnościowy województwa śląskiego udziela się w nim o 48% noclegów mniej niż przeciętna dla obu analizowanych regionów. Badany wskaźnik koncentracji dla Kraju Żylińskiego w 2010 roku osiągnął poziom 4,18, co oznacza, iż w przeliczeniu na potencjał ludnościowy tego regionu udziela się w nim o 418% noclegów więcej niż przeciętna dla obu analizowanych regionów⁵.

3. Infrastruktura turystyczna - obiekty noclegowe

Pod względem infrastruktury turystycznej mierzonej liczbą obiektów noclegowych (zbiorowego zakwaterowania) Kraj Żyliński zdecydowanie wyróżnia się pośród innych regionów Słowacji. Na jego terenie znajduje się największa liczba obiektów noclegowych (tj. hoteli, pensjonatów, kempingów) w państwie. Udział tej infrastruktury turystycznej regionu w relacji do jej potencjału mierzonego dla całej Słowacji wynosił w 2010 roku 26,4% (por. tabela 23). Ponadto, w latach 2001-2010 w Kraju Żylińskim następował stały wzrost liczby obiektów noclegowych. Przykładowo, liczba pensjonatów uległa podwojeniu, zaś liczba hoteli zwiększyła się o 63%. Zmalała natomiast liczba kempingów o 19%.

Tabela 2. Obiekty noclegowe w Kraju Żylińskim oraz na Słowacji

Kategoria	2001	2005	2010	Wzrost
Obiekty noclegowe w KZ, w tym:	621	646	826	133%
- hotele	72	86	117	163%
-pensjonaty	90	113	185	206%
-kempingi	16	14	13	81%
Obiekty noclegowe na Słowacji, w tym:	2 275	2 446	3 126	137%
- hotele	423	478	611	144%
-pensjonaty	341	407	711	209%

³ Wskaźnik postaci: (liczba noclegów udzielona w WSL / liczba mieszkańców WSL) / (liczba noclegów udzielona w PL / liczba mieszkańców PL)

⁴ Wskaźnik postaci: (liczba noclegów udzielona w KZ / liczba mieszkańców SK) / (liczba noclegów udzielona w SK / liczba mieszkańców SK)

⁵ Wskaźnik koncentracji noclegów w WSL w relacji do KZ posiada postać: (liczba noclegów udzielona w WSL / liczba mieszkańców WSL) / (liczba noclegów udzielona w WSL i KZ / liczba mieszkańców WSL i KZ), natomiast wskaźnik koncentracji noclegów w KZ w relacji do WSL posiada postać: (liczba noclegów udzielona w KZ / liczba mieszkańców KZ) / (liczba noclegów udzielona w WSL i KZ / liczba mieszkańców WSL i KZ).

- kempingi	78	73	70	90%
Udział KZ w obiektach noclegowych, w tym:	27,3%	26,4%	26,4%	-
- hotele	17,0%	18,0%	19,1%	-
-pensjonaty	26,4%	27,8%	26,0%	-
- kempingi	20,5%	19,2%	18,6%	-

Źródło: obliczenia na podstawie: Databáza regionálnej štatistiky. Štatistický úrad Slovenskej republiky

W podobnym tempie powstawały obiekty noclegowe w ujęciu całej Republiki Słowackiej (wzrost ich liczby w latach 2001-2010 o 37%). Nieco szybciej - w relacji do Kraju Žylińskiego - zwiększała się liczba pensjonatów (wzrost o 109%), wolniej natomiast powstawały hotele (wzrost 44%). Podobnie jak w Kraju Žylińskim, także i dla Słowacji widoczny jest trend zmniejszania liczby kempingów.

W porównaniu do Kraju Žylińskiego potencjał infrastruktury turystycznej **województwa śląskiego** mierzony liczbą obiektów noclegowych jest mniejszy. W ramach regionu w 2010 roku funkcjonowało 511 obiektów zbiorowego zakwaterowania tj. o 315 mniej niż w Kraju Žylińskim. Liczba obiektów noclegowych nie stanowi także znaczącego udziału w liczbie tego rodzaju obiektów w Polsce. Obiekty noclegowe typu hotele, motele, pensjonaty, schroniska, ośrodki wczasowe, kempingi, itp. zlokalizowane w województwie śląskim to ok. 7% tego rodzaju obiektów w Polsce.

Tabela 3. Obiekty noclegowe w województwie śląskim oraz w Polsce

Kategoria	2001	2005	2010	Wzrost
Obiekty noclegowe w WSL, w tym:	470	441	511	109%
- hotele	62	112	156	252%
-pensjonaty	10	9	13	130%
- kempingi	7	7	5	71%
Obiekty noclegowe w PL, w tym:	8 686	6 723	7 206	83%
- hotele	966	1 231	1 796	186%
-pensjonaty	307	238	293	95%
- kempingi	175	136	121	69%
Udział KZ w obiektach noclegowych, w tym:	5,4%	6,6%	7,1%	-
- hotele	6,4%	9,1%	8,7%	-
-pensjonaty	3,3%	3,8%	4,4%	-
- kempingi	4,0%	5,1%	4,1%	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Bardziej korzystne dla województwa śląskiego w porównaniu do skali całego kraju są natomiast tendencje rozwoju infrastruktury turystycznej mierzonej liczbą obiektów noclegowych. Liczba wszystkich obiektów noclegowych w województwie w latach 2001-2010 wzrosła o 9%. W tym samym okresie w Polsce potencjał obiektów noclegowych uległ zmniejszeniu o 17%. Liczba hoteli w okresie 2001-2010 powiększyła się w województwie śląskim o ponad 150%, podczas gdy w Polsce wzrost ten wyniósł 86% (w Kraju Žylińskim wzrost w tej kategorii wyniósł: 63%). W województwie wzrosła także liczba pensjonatów o 30% podczas, gdy w analizowanym okresie w Polsce ich liczba zmalała o 5%.

5. Turyści zagraniczni

Analiza struktury narodowościowej turystów zagranicznych odwiedzających w 2010 roku województwo śląskie wskazuje, iż do osobami najliczniej odwiedzającymi region są Niemcy (24,2%), następnie Włosi (ok. 12%). Na trzecim miejscu uprasowali się Rosjanie (5,9%) - por. tabela 25.

Tabela 4. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania w województwie śląskim w 2010 roku - pierwsze 10 narodowości

Kraj	2010	Struktura
Niemcy	61 216	24,2%
Włochy	29 851	11,8%
Rosja	14 973	5,9%
Francja	12 957	5,1%
Wielka Brytania	12 330	4,9%
Czechy	11 725	4,6%
Słowacja	9 861	3,9%
Ukraina	8 835	3,5%
Łotwa	7 772	3,1%
Litwa	7 197	2,8%
Razem liczba turystów w 2010 r.	252 591	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W pierwszej dziesiątce narodowości najliczniej korzystających z noclegów w województwie śląskim znaleźli się także Słowacy (7 miejsce ok. 5,5 tys. osób) oraz Czesi (6 miejsce, ok. 10,7 tys. osób).

Struktura narodowościowa osób najliczniej odwiedzających Kraj Żyliński została zaprezentowana na podstawie informacji zaczerpniętych z 2010 roku.

Tabela 5. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Kraju Żylińskim w 2005 roku - pierwsze 5 narodowości

Kategoria	2010	Struktura
Czechy	105 633	45,1%
Polska	58 463	25,0%
Niemcy	10 155	4,3%
Litwa	5 962	2,6%
Węgry	5 388	2,3%
Rosja	5 244	2,2%
Korea Południowa	4 845	2,1%
Ukraina	4 725	2,0%

Źródło: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2007-2013. Žilinský samosprávny kraj, 2007.

Zgodnie z nimi niemal co druga osoba korzystająca z noclegów w Kraju Żylińskim pochodzi z Republiki Czeskiej. Polacy stanowią istotny segment odbiorców oferty turystycznej analizowanego regionu (25% turystów korzystających z noclegów). Na trzecim miejscu, pod względem liczebności znaleźli się Niemcy (4,3%).

6. Rozwój i współpraca w zakresie gospodarki - strategię, programy, projekty, uwarunkowania i instytucje

PLANOWANIE ROZWOJU I WSPÓLPRACY

Na poziomie strategicznym planowania rozwoju województwa śląskiego dziedzina turystyki definiowana jest w **Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego**⁶ w ramach

⁶ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2020. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Katowice 2010.

kierunku B.3.6 Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej regionu⁷ w szczególności między innymi poprzez:

- *wspieranie rozwoju produktów markowych w turystyce, takich jak turystyka biznesowa, miejska, kulturowa, wiejska, pielgrzymkowa, rekreacyjna, uzdrowiskowa, aktywna i specjalistyczna;*
- *tworzenie infrastruktury rekreacyjnej i aktywnego wypoczynku;*
- *rozbudowę zaplecza noclegowo-gastronomicznego;*
- *zagospodarowanie obiektów dziedzictwa kulturowego;*
- *tworzenie centrów sportowo-rekreacyjnych, prezentację oferty na targach turystycznych.*

Rozwój potencjału turystycznego regionu jest także definiowany w strategii sektorowej tj.: **Strategia rozwoju turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004-2013**⁸ między innymi w celach strategicznych obejmujących:

- rozwijanie produktów markowych związanych z: turystyką biznesową, miejską i kulturową, turystyką na terenach wiejskich,
- wzmocnienia produktu markowego - turystyka tranzytowa i przygraniczna,
- rozwijanie produktów markowych związanych z turystyką aktywną i specjalistyczną,
- podnoszenie dostępności i jakości usług turystycznych oraz budowa systemu wsparcia markowych produktów turystycznych.

Elementy odnoszące się do planowania rozwoju turystyki w województwie śląskim można także odnaleźć w dokumencie **Strategii Komunikacji Marketingowej**⁹ głównie w zakresie wskazania turystów jako jednej z grup targetowych działań komunikacyjnych podejmowanych przez instytucje Województwa Śląskiego (np. kampanii i działań public relations, kampanii reklamowych, projektów jak Śląski System Informacji Turystycznej).

Dotychczasowe badania diagnostyczne w dziedzinie turystyki obejmują: **Badanie ruchu turystycznego w Województwie Śląskim**¹⁰.

W przypadku Kraju Żylińskiego zagadnienia związane rozwojem turystyki tzw. ruchu turystycznego zostały określone w **Programie rozwoju gospodarczego i społecznego Samorządowego Kraju Żylińskiego**¹¹. Zgodnie z jego zapisami aspekty związane z rozwojem turystyki nie znalazły się w priorytetach programu, jego celach strategicznych ani specyficznych. Zagadnienia rozwoju turystyki można natomiast odnaleźć w działaniach zawartych w Programie, tj.:

- wspieranie tworzenia i utrzymania turystycznych i edukacyjnych ścieżek na rzecz rozwoju ruchu turystycznego,
- wspieranie tradycyjnej wydarzeń kulturalnych na rzecz rozwoju turystyki.

Zagadnienia rozwoju turystyki definiowane są w przypadku Kraju Żylińskiego, szczególnie w strategii sektorowej, tj. **Strategii ruchu turystycznego Samorządowego Kraju Żylińskiego na lata 2007-2013**¹². Dokument ten określa szczególnie wizję rozwoju turystyki dla każdego z subregionów Kraju Żylińskiego tj. dla Kysuc, Liptowa, Oravy, Turieca. Priorytety Strategii odnoszą się do:

- tworzenia atrakcyjnych produktów turystycznych,

⁷ Kierunek sformułowany w ramach celu strategicznego B3: Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni

⁸ Strategia rozwoju turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004-2013. Sejmik Województwa Śląskiego. 2004

⁹ Strategia Komunikacji Marketingowej. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Katowice 2009.

¹⁰ Badania ruchu turystycznego w Województwie Śląskim. Raport generalny z badań dla Śląskiej Organizacji Turystycznej. ARC Rybek, Warszawa 2009.

¹¹ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského Samosprávneho Kraja pre roky 2007 - 2013. Žilina 2007.

¹² Stratégia cestovného ruchu ŽSK pre roky 2007-2013. Žilina 2007.

- tworzenia zaplecza instytucjonalnego dla rozwoju turystyki w Kraju Žylińskim,
- poprawy jakości marketingu,
- budowy i poprawy jakości infrastruktury służącej rozwojowi turystyki.

Po stronie Kraju Žylińskiego występuje zainteresowanie w zakresie przygotowania badań odnoszących się do:

- tworzenia turystycznych produktów turystyki transgranicznej,
- pozyskania informacji umożliwiających przygotowanie efektywnego marketingu obszaru transgranicznego skierowanego do „dalszych rynków” tj. Ameryki, Azji, Północnej Europy.

DZIAŁANIA I PROJEKTY

Do projektów podejmowanych obecnie w dziedzinie turystyki, które posiadają potencjał inicjowania współpracy transgranicznej lub też mogą zostać wykorzystane w kreowaniu tego rodzaju współpracy zalicza się:

- Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego,
- Industriadę - Święto Szlaku Zabytków Techniki,
- Międzynarodowe Targi Turystyki, Sprzętu Turystycznego, Żeglarskiego i Sportowego organizowane przez Śląską Izbę Turystyki oraz Śląską Organizację Turystyczną,
- Tydzień Kultury Beskidzkiej organizowany przez: Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej,
- projekty własne oraz partnerskie realizowane przez Euroregion Beskidy¹³,
- projekty podejmowane w Kraju Žylińskim na rzecz poprawy efektywności wykorzystania uwarunkowań przyrodniczych oraz kulturalno-historycznych produktów turystycznych,
- projekty związane z tworzeniem nowych, kompleksowych transgranicznych produktów turystycznych (w przyszłości),
- działania związane z wzajemnym występowaniem na targach ofert turystycznych (w przyszłości).

WARUNKI PRZYSZŁEGO ROZWOJU

Istotnym warunkiem determinującą rozwój turystyki w wymiarze transgranicznym jest zasobność mieszkańców obu regionów, a także jakość infrastruktury drogowej i kolejowej. Infrastruktura ta obecnie w sposób istotny pogarsza dostępność do oferowanych produktów turystycznych. Przyszła współpraca transgraniczna w dziedzinie turystyki jest także uzależniona od ustawodawstwa i wytycznych dotyczących ruchu turystycznego (stworzenie nowego prawa dotyczącego wspierania ruchu turystycznego w Republice Słowackiej).

INSTYTUCJE

Do instytucji zajmujących się obecnie zagadnieniami rozwoju turystyki w przypadku Kraju Žylińskiego i Województwa Śląskiego zaliczono:

- Władze Samorządowe Województwa Śląskiego,
- Samorządowe Władze Kraju Žylińskiego,
- organizacje kulturalne podlegające Samorządowym Władzom Kraju Žylińskiego, lub władzom Samorządowym Województwa Śląskiego,
- Śląską Organizację Turystyczną,
- Śląską Izbę Turystyki,
- klastry ruchu turystycznego np. Klaster Liptov, Klaster Orava, Klaster Turiec¹⁴,

¹³ Ze względu na zakres analizy odnoszącej się do woj. śląskiego oraz Kraju Žylińskiego lista euroregionów została ograniczona wyłącznie do Euroregionu Beskidy.

¹⁴ <http://www.siea.sk/databaza-klastrov-v-cestovnom-ruchu/>

- miasta i gminy Kraju Żylińskiego oraz województwa śląskiego, wraz z podlegającymi im instytucjami,
- podmioty gospodarcze działające w dziedzinie turystyki w obu regionach.